

Skogsduva

Skogsduvan häckar ofta i löv- eller lövblandad skog, men också i ren tallskog. Det viktigaste på häckningsplatsen är tillgång på lämpliga bohål, t.ex. i form av naturliga håligheter i gamla ekar eller andra lövträd, spillkråkehål i aspar eller tallar, holkar eller andra håligheter. Födan hämtar de på jordbruksmark, ofta kilometervis från häckningsplatsen. En stark minskning under 1970- och 1980-talen kan ha berott på mårdens ökning. När mårdarna gått tillbaka har skogsduvan åter ökat och även expanderat norrut. Den förekommer numera sparsamt i anslutning till större kulturlandskap i hela landet, men sällsynt längs Norrlands kustland och Götalands inland och mycket sällsynt i norra Sveriges inland.

Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 62 %

2001–2012: ökning 29 %

Fågeldirektivet: Nej

Häckningsperiod: 1 april – 30 september

Ekologiska krav

Skogsduvan häckar i håligheter i träd, oftast i ett hål uthackat av spillkråka eller i en naturlig hålighet t.ex. vid ett grenbrott. Boträden är därför generellt gamla och grova. De vanligaste trädslagen som används som boplatser är ek, asp och tall. Vanliga häckningsplatser är ekbackar och hagmarker med gamla träd, dungar, alléer eller parker i odlingslandskapet. Många skogsduvor häckar dock även i ren skogsmark långt från öppen mark. Arten undviker oftast tät skog och många häckningsplatser som finns inne i skogsområden ligger i ett öppnare bestånd, t.ex. en grupp större aspar, några kvarlämnade tallar på ett hygge eller liknande.

Häckningar förekommer också på vissa håll i håligheter i klippor (oftast stenbrott), stenmurar eller byggnader. Den häckar ibland i knipholkar eller andra holkar av motsvarande storlek.

Kajan är en konkurrent om bohål, och ofta tar skogsduvan över hålet efter att kajans ungar lämnat boet. Predation av mård på ruvande skogsduvor och ungar har troligen stor betydelse för populationsutvecklingen.

Skogsduvan födosöker nästan uteslutande i jordbrukslandskapet.

Foto: JL John Larsen

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Avstå från skogliga åtgärder inom 100 meter från boplatser under perioden 1 april–30 september. (Detta gäller också holkar med häckning)
- Spara alla hålträd vid gallring och föryngringsavverkning. För skogsduvan är i synnerhet ekar och andra grövre lövträd samt aspar, tallar och bokar med hål uthackade av spillkråka viktiga. Lämna några skyddande träd omkring dessa för att minska risken för stormfällning.
- Spara grövre aspar och ekar, samt alla sälgar och rönnar vid gallring och föryngringsavverkning, helst i grupper. Lämna också yngre träd av nämnda arter för att låta dessa växa in i den nya skogsgenerationen.
- Skogsbruk i igenväxande ekhagar och liknande miljöer bör inriktas på naturvård.

Skogsvårdslagen säger

- Ta inte bort högstubbar och torrakor, äldre träd vid ägo gränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m. Spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd, lind, lönn, ask och alm, eller bärande träd (SKSFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. strand- och sumpskogar med naturskogs karaktär, äldre skog på uddar och öar samt berg- och rasbranter, äldre sandtallskogar, naturskogsrester, äldre trädbestånd med mycket hänglavar eller död ved, äldre hassellundar, brynmiljöer, äldre skogsbeten samt igenvuxna hagmarker eller lövängar (SKSFS 7:17).
- Lämna en funktionell skyddszon utmed sjöar, vattendrag, kulturmiljöer eller mot öppen jordbruksmark (SKSFS 7:22).
- Det är förbjudet att omvandla bestånd med ädellövskog till annan skog. Om man avverkar, förutom genom röjning eller gallring, ska man anlägga ny ädellövskog inom området (SVL 25 §).

Indikator på skyddsvärd skog

Skogsduvan förekommer såväl i naturskogsartade bestånd som i skogstyper utan särskilda skogliga naturvärden. Den är i första hand beroende av lämpliga boträd med håligheter, inte av kvaliteter på beståndsnivå.

Regional tillämpning

Skogsduvan förekommer betydligt glesare i norra Sverige och i Götalands inland. Det är också troligt att tillgången på boplatser är mer begränsande där. Hänsyn är därför ännu viktigare där.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Gynna lövträd vid röjning, gallring och andra skogsbruksåtgärder, och även t.ex. genom att frihugga ekar, grövre aspar och andra träd som har potential att utvecklas till lämpliga hålträd.
- Spara dungar av asp, ek eller tall i odlingslandskapet. Gallra gärna fram större träd i grupper som sedan får utvecklas fritt.

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

- Restaurera igenväxande ekhagar eller andra hagmarker i anslutning till odlingslandskapet, genom att frihugga de grövre lövträden (eventuellt även tall) och ta bort gran och igenväxande, yngre lövträd. Diskutera gärna med Skogsstyrelsen eller Länsstyrelsen före en större åtgärd.

Lästips

Artfakta för skogsduva. <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/100038>. ArtDatabankens webbplats,